

Nr 10

Utlåtande i anledning av väckt motion angående indragning till statskassan av ordensavgifterna m. m.

I en inom andra kammaren väckt, till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion, II: 432, av herr *Spångberg* hemställes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder

dels för att indraga ordensavgifterna till statskassan eller i varje fall låta statsverket utfå ersättning för de beräknade kostnaderna för sin befattningsmed ordensutnämningarna;

dels ock för att befria domstolarna från den i 1806 års föreskrift stadgade skyldigheten att genom justitiekanslern underrätta Kungl. Maj:ts orden om dömda personers ordensinnehav.

Motionären anser, att betänkliga förhållanden ännu råder på ordensväsendets område, särskilt beträffande statsförvaltningens befattningsmed ordensväsendet. Utdelandet av ordnar är ett kungligt prerogativ, men beredningen av besluten om ordensutnämningarna handhaves huvudsakligen av statliga organ och på skattebetalarnas bekostnad. Statsverket borde ha ersättning för detta beredningsarbete.

Det finns föreskrivet, att då person, som är riddare av en orden, dömts för vissa brott, justitiekanslern skall underrättas för inhämtande av direktiv från ordenskapitlet, huruvida den dömda skall fråntagas sin orden. I avvaktan härpå uppskjutes straffverkställigheten. Denna bestämmelse synes enligt motionären ej tidsenlig.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från statskontoret, riksräkenskapsverket och Svea hovrätt.

Statskontoret anför, att ordensavgifterna utgör ersättning för juvelerararbeten o. d., varjämte kostnaderna för löner och pensioner samt expenser vid Kungl. Maj:ts orden bestrides med avgifterna. De utgör alltså gottgörelse för utfört arbete, och förutsättningar för indragning till statsverket lär icke finnas. Genomsnittligt för åren 1953—1955 utgör överskottet f. ö. endast omkring 14 000 kronor per år.

Statskontoret finner det ogörligt att uppskatta de kostnader, som åsamkas staten genom det arbete, som utföres av tjänstemän i samband med ordensförläningar. Ämbetsverket erinrar vidare om att stämpelavgift skall uttagas för utnämningens brev för innehavare av orden med belopp, varierande från 100 till 800 kronor, vilka avgifter helt tillfaller statskassan. Någon skyldighet att uttaga dylika brev föreligger emellertid icke, och de

har endast i mycket begränsad utsträckning utlösts. Under åren 1953—1955 har i runt tal endast influtit 3 000 kronor per år. Om det anses, att statsverket bör erhålla ersättning för statstjänstemännens medverkan vid ordensförläningarna, bör man undersöka, om utlösandet av utnämning-brev lämpligen kan göras obligatoriskt. Översyn verkställs för närvarande av lösen- och stämpelförordningarna, och frågan om stämpelavgift för utnämning-brev torde bli behandlad i samband därmed.

Statskontoret avstyrker motionen.

Riksräkenskapsverket konstaterar, att något nämnvärt överskott å ordensavgifterna icke uppstår och att något belopp att indraga till statsverket alltså icke finnes. Om statsverket skall ersättas för befattningen med ordensutnämningarna, måste därför ordensavgifterna höjas. Då ordenstilldelningen har karaktär av belöning, bör höjning enligt verket ej ifrågakomma. Snarare bör ordensavgifterna avskaffas.

Riksräkenskapsverket avstyrker motionen.

Svea hovrätt anför, att den tid, som en gång årligen tages i anspråk för avgivande av förslag till ordensförläningar, måste betecknas såsom skäpligen ringa och bör räknas i timmar. Den i motionen berörda anmälnings-skyldigheten vållar jämväl ringa arbete, enär sådan anmälan inom hovrätten förekommer i ett fåtal fall med årslånga uppehåll.

I fråga om att straffverkställigheten skulle förhalas anför hovrätten: "Ehuru, såsom utsäges i ingressen till brevet, meningen får anses ha varit att det av domstol ådömda straffet icke skulle verkställas förrän ordensfrågan prövats och avgjorts, har under senare tid denna föreskrift veterligen aldrig tillämpats; den enligt lag ådömda brottspåföljden går i verkställighet oberoende av vad som bestämmes rörande ordensförläningar. Den ursprungligen avsedda tillämpningen kan ej heller anses vara förenlig med gällande lagstadganden om verkställighet av straff och om expediering av domar i brottmål. Det torde få anses att brevet i nu förevarande del blivit genom senare verkställighetslagstiftning i realiteten upphävt. Någon tvekan synes ej råda i detta hänseende, och hovrätten lämnar därhän huruvida i klarhetens intresse ändock kan anses påkallat att den i brevet meddelade föreskriften om straffverkställigheten uttryckligen upphäves."

Utskottet. Av de över motionen inhämtade yttrandena framgår, att överskottet på ordensavgifterna är mycket litet, att den tid, som av statstjänstemän ägnas åt arbete med ordensutnämningar, är obetydlig samt att de i motionen omförmälda bestämmelserna om uppskov med straffverkställighet i kungl. brev av den 19 juli 1806 icke numera tillämpas.

Givetvis kan från rent principiella synpunkter vissa skäl likväl anföras

för motionärens uppfattning. Enligt utskottets mening är dock de i motionen framförda spörsmålen icke av sådan praktisk betydelse, att de kan motivera någon riksdagens åtgärd i ärendet. Utskottet får därför hemställa,

att motion II: 432 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 mars 1957

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wolgast, Jonsson, John Wiktor, Andersson, Axel, Jansson, Erik*, Strandler*, Arrhén, Ståhle, Lundström*, Larsson, Lars, fru Nilsson och fru Hamrin-Thorell;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Svedberg, herrar Dickson, Bark*, Nestrup, Königson, Andersson i Björkäng, Engkvist, Östrand och Lothigius.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.